

Orzigul Hamroyeva

NAVOIYSHUNOSLIK
(NAVOIY LIRIKASINING
QOFIYA TIZIMI)

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O‘ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI**

Hamroyeva Orzigul Jalolovna

NAVOIYSHUNOSLIK

(NAVOIY LIRIKASINING QOFIYA TIZIMI)

O‘quv qo‘llanma

**60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili) ta’lim
yo‘nalishi talabalari uchun o‘quv qo‘llanma**

**“BOOKMANY PRINT”
TOSHKENT – 2024**

UO'K: 894.375
KBK: 83.3(50z)
H 21

Hamroyeva Orzigul Jalolovna.

Navoiyshunoslik (Navoiy lirikasining qofiya tizimi) [Ma
o'quv qo'llanma / O.J. Hamroyeva. – Toshkent: Bookmany p
2024. – 114 b.

Qo'llanma Navoiy lirik merosining qofiya tizimi tadqiq
bag'ishlangan bo'lib, unda qofiya ilmining shakllanishi, turkiy qof
takomilida Navoiyning o'rni, shoir lirik merosida radif va hojibn
badiiy yuki, shoir ijodida qofiyaning bir necha jihatlariga ko
turlarining qo'llanishi, Navoiyning qofiyaga asoslanuvchi ba
san'atlardan foydalanish mahorati tahlilga tortilgan, bayt va misra
asosida tushuntirilgan.

O'quv qo'llanma 60230100 – Filologiya va tillarni o'qit
(o'zbek tili) yo'nalishi talabalari, tadqiqotchilar, qiyosiy adabiy
shunoslik, mumtoz poetika, mumtoz qofiya, adabiyotshunoslik ilmi
Alisher Navoiy ijodiy merosiga qiziquvchi olimlar, tadqiqotchilar
filolog mutaxassislar uchun mo'ljallangan.

Mas'ul muharrir

Nurboy Jabborov, filologiya fanlari doktori, professor

Taqrizchilar

Hamdulla Boltaboyev, filologiya fanlari doktori, professor

Dilnavoz Yusupova, filologiya fanlari doktori, professor

*Qo'llanma Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligining 2024-
11-noyabrdagi 469-sonli buyrug'iga asosan nashrga tavsiya etilgan.*

ISBN 978-9910-06-227-8

© Hamroyeva O

© "Bookmany print" nashriyoti, 202

MUNDARIJA

So'zboshi.....	3
Qofiya haqidagi ilmning shakllanishi, turkiy qofiya nazariyasi, manbalari.....	5
Turkiy qofiya takomilida Navoiyning o'rni.....	16
Navoiy lirik janrlarining qofiya tizimi	23
Shoir qit'alarining qofiya imkoniyatlari	46
Shoirning badiiy maqsadi, qofiya badiiyati	50
Radifning g'azal kompozitsiyasidagi o'rni	57
Navoiyning mahjub baytlari.....	64
Qofiyaning tarkibiy tuzilishi: asliy, g'ayrima'muliy, shoygon qofiya	70
Navoiy lirikasida raviyning ishtirokiga ko'ra turlarining qo'llanilishi	77
Qofiya harflari ishtirokiga ko'ra turlari tadqiqi.....	84
Qofiyaning taqti' imkoniyatlari	92
Radd ul-qofiya san'atmi yoki qofiya aybi?.....	90
Navoiy g'azaliyotida musajja' g'azallarning o'rni	105
Foydalanilgan adabiyotlar.....	110